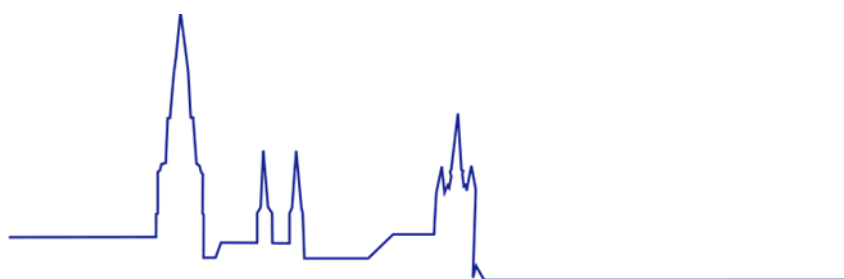

Tussenbalans decentralisatie Sociaal domein naar gemeente Delft: Jeugd

ASD Delft | Adviesraad Sociaal Domein

0. Samenvatting en conclusies	3
1. Inleiding	6
1.1. Adviesraad Sociaal Domein Delft (ASD)	6
1.2. Doelstelling tussenbalans	6
1.3. Thema Jeugd	7
1.4. Combinatie van gesprekken en informatie uit andere bronnen	8
2. Landelijke trends voor de jeugd	9
3. Bronnen over Delftse situatie	11
3.1. Indicatoren	12
3.2. Opvallende cijfers	12
3.3. Aandachtsgebieden	13
3.4. Delftse Rekenkamer rapport over Armoede in Delft	14
4. Gesprekken met Delftenaren	15
4.1. Wat gaat goed?	15
4.2. Wat schuurt?	16
5. Kansen voor verbetering	18
6. Leerervaringen van het proces	21
7. Vooruit kijken	23
Bronnen	25
Bijlage Lijst met adviezen van de ASD	26

0. Samenvatting en conclusies

Tussenbalans decentralisatie

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) adviseert het college van Wethouders en Burgemeester gevraagd en ongevraagd over wonen, zorg, welzijn, werk, inkomen en jeugd. De ASD heeft het initiatief genomen om een tussenbalans op te maken en te onderzoeken in hoeverre de beloften van de decentralisatie al in de praktijk zichtbaar zijn en waar eventuele kansen voor verbetering zitten. De ASD kiest voor een focus op jeugd. Wij verwachten dat er in de jeugd veel voordelen te halen zijn door integraler te gaan werken en meer maatwerk te leveren.

De tussenbalans is opgemaakt door de landelijke trends te bestuderen, de rapporten over de effecten van het sociaal beleid in Delft te lezen en een twintigtal gesprekken te voeren met burgers en professionals in Delft. Het gaat niet om diepgaand onderzoek maar een gedegen oriëntatie.

De tussenbalans is input voor het stadsgesprek dat in samenwerking met TOP plaatsvindt op 11 april 2018.

Onderstaand worden onze conclusies weergegeven die we in maart van 2018 opgesteld hebben en waarmee we het stadsgesprek en gesprekken met de gemeente in willen gaan.

Wat gaat goed

- Organisaties zijn tevreden over de samenwerking met de Toegang/team jeugd. De wil om er samen wat van te maken is groot en men weet elkaar steeds beter te vinden. Het ambitieniveau wat men nastreeft is hoog.
- Goed opgeleide ouders met een groot 'doen vermogen' weten hun weg te vinden en vinden goede oplossingen voor hun kinderen.
- In veel gevallen gaat de opvang, zorg en begeleiding goed, zeker als het om enkelvoudige problematiek gaat.
- Er worden veel goede initiatieven genomen door verschillende organisaties.

Risico's gegeven landelijke trends in jeugd en sociaal domein

- Overschatting van de eigen regie en het 'doen vermogen' van gezinnen wordt landelijk als een risico gesignaleerd.
- Het leggen van verbindingen tussen de terreinen van zorg, welzijn, werk en wonen lijkt gemakkelijker gezegd dan gedaan. De realisatie van de ontschotting is in de praktijk moeilijk te realiseren. De voordelen van integraal handelen lijken dus nog niet benut te worden.
- Onvoldoende toegankelijke informatievoorziening aan de burgers waardoor de juiste hulp niet gevonden wordt. Ook houdt men te weinig rekening met beperkte geletterdheid, gebrek aan taalvaardigheid en gebrek aan digitale vaardigheden.
- Bij complexe problematiek kan het zijn dat te lang lichte zorg met gebruik van eigen netwerk en of vrijwilligers wordt ingezet terwijl die niet toereikend is.
- De meeste kwetsbare groep met complexe problematiek, veroorzaakt door diverse oorzaken, wordt vaak niet goed bereikt en krijgt niet de adequate ondersteuning, zoals zorggezinnen.

Wat schuurt

Op basis van cijfers in Delft hebben we een aantal aandachtspunten geformuleerd, namelijk:

- Werk en inkomen van gezinnen;
- Schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten;
- Kindermishandeling.

De gesprekken met burgers en professionals leveren de volgende schuurpunten op:

- Het bereiken van de doelgroep door gemeente en andere partijen is en blijft een aandachtspunt. Men gaat uit van een proactieve houding bij burgers wat juist bij kwetsbare gezinnen niet het geval is.
- Voor veel zaken moet de inwoner goed kunnen lezen en schrijven, zoals formulieren invullen en daarnaast moet men steeds vaker digitaal vaardig zijn.
- Ouders met beperkte vermogens geven geen signalen af als het niet goed gaat, waardoor kinderen in de verdrukking komen. Het 'doen vermogen' van betrokkenen wordt regelmatig overschat.
- Preventie is nog niet zo goed opgang gekomen en sommige organisaties hebben te maken met bezuinigingen in dit gebied, zoals bijvoorbeeld Halt en sportverenigingen. Ook op diverse basisvoorzieningen is bezuinigd.
- 18-18+ problematiek geldt voor jongeren uit speciaal onderwijs (geen vervolg), voor AMA's (geen verblijfstatus), voor pleegkinderen, jongeren met (lichte) verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid.
- Banen voor jongeren met beperkingen zijn beperkt, toekomstperspectief ontbreekt hierdoor.

Kansen voor verbetering

Op basis van ons onderzoek voor deze Tussenbalans constateren we dat de transformatie waarbij de beloften van de decentralisatie zichtbaar zijn, nog grotendeels moet plaatsvinden. Wat wij zien:

- Op basis van de gegevens van wat er schuurt lijkt er een tweedeling in de stad te ontstaan tussen inwoners met en zonder/met minder 'doen-vermogen'.
- De gemeente en haar partners hebben de intentie om integraal en vraaggericht te werken, waarbij de ASD ziet dat dit nog niet overal gemeengoed is.
- Het is nog niet duidelijk of er meer maatwerk, ontschotting en integraal werken plaatsvindt en of professionals meer de ruimte krijgen om oplossingen met inwoners samen te bedenken.

De ASD adviseert om de volgende kansen voor verbetering prioriteit te geven:

- Vroegsignalering en preventie meer aandacht geven.
- Toegankelijkheid van voorzieningen verbeteren, door laagdrempelige toegang tot zorg en ondersteuning, geen wachtlijsten.
- Rekening houden met de beperkte eigen regie en het 'doen vermogen' van de jeugdigen en hun ouders. Dit vraagt een proactieve houding van zowel gemeente als haar partners.
- Gericht armoedebeleid voor jongeren en het vergroten van mogelijkheden voor jongeren voor het vinden van een betaalde baan.
- Kwaliteit en integraliteit van de dienstverlening verbeteren in samenspraak met de gebruikers van deze dienstverlening.
- Investeren in structureel contact met de gebruikers, inwoners, om zo ervaringsdeskundigheid in alle fases van het beleidsproces in te brengen.

- Verder investeren in een goede samenwerking met en tussen informele en formele partners, zodat partijen elkaar beter weten te vinden.

Kortom, de ASD roept de gemeente op om samen met de adviesraad nog meer betekenis te geven aan de beschikbare informatie en hier verdieping op aan te brengen de komende tijd.

Tenslotte

De ASD gaat de komende tijd zich verder verdiepen in de uitwerking van het sociaal beleid in de wijken en buurten van Delft.

We zijn benieuwd op welke wijze het sociaal beleid uitpakt in de wijken en buurten en wat daarbij goed gaat en waar de schuurpunten liggen. We willen op die manier meer inzicht krijgen in de draagkracht van de wijken in combinatie met de draaglast en bezien hoe we de gemeente hierbij zou moeten ondersteunen.

We zullen waar mogelijk samenwerken met TOPdelft uitvoeren.

1. Inleiding

1.1. Adviesraad Sociaal Domein Delft (ASD)

De ASD geeft advies aan het college van burgemeesters en wethouders. Het gaat daarbij om alle onderwerpen die vallen binnen het Sociale Domein. Dat zijn: de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet en aanpalende onderwerpen.

De raad adviseert zowel gevraagd als ongevraagd. Bij een advies kijkt zij door de ogen van de Delftse burgers, gebaseerd op informatie van Delftenaren, ervaringen van gebruikers. Daarnaast maakt zij gebruik van de kennis en ervaringen van professionals.

De ASD is van en voor de burgers en dan vooral de kwetsbare burgers. De adviesraad wil er met haar adviezen aan bijdragen dat elke burger in Delft zo goed als mogelijk mee kan doen.

Zij is onafhankelijk en bestaat uit vrijwilligers. Allemaal burgers die kennis en ervaring hebben op de onderwerpen die in het Sociale Domein spelen.

De ASD ziet het als haar kernactiviteit om de stem van de kwetsbare burgers van Delft te versterken en zo invloed op het sociaal beleid van Delft uit te oefenen, zodat de tweedeling in de maatschappij vermindert en iedereen mee kan doen in de samenleving. We kunnen als ASD alleen onze taak goed vervullen als we goed weten wat er speelt in de Delftse samenleving en daarvoor is het van belang dat we veel in contact zijn met zowel gemeente, instellingen als de inwoners, waaronder cliënten, zelf.

Meer informatie over de ASD is te vinden op onze website: <http://www.asd-delft.nl/>

Op site zijn alle adviezen te vinden die de ASD heeft uitgebracht. In de bijlage is een lijst met adviezen van de afgelopen twee jaar te vinden. De ASD is ook op Twitter te vinden en publiceert regelmatig stukjes in de lokale Delftse bladen.

Contactgegevens van de ASD zijn:

ASD Delft

Postbus 440 | 2600 AK Delft

T: 015 – 260 26 52

Email: secretariaat@asd-delft.nl

Twitter: @ASDDelft

Facebook: Adviesraad-Sociaal-Domein-Delft

Site: www.asd-delft.nl

1.2. Doelstelling tussenbalans

De decentralisatie van het sociaal beleid is drie jaar geleden verder in gang gezet na de komst van de WMO begin in 2007. De ASD vindt het nu een goed moment om een beeld te vormen van hoe we er voor staan als Delft. Ook landelijk lijkt de tijd rijp om een eerste beeld te vormen over hoe de decentralisatie van het sociaal domein uitpakt. Er zijn de laatste maanden een aantal rapporten verschenen hierover. (O.a. Zicht op de WMO 2015, Overall rapportage sociaal domein SCP 2016, Eerste evaluatie Jeugdwet ZONMW 2018).

De ASD wil zicht krijgen op de Delftse situatie door in gesprek te gaan met diverse belanghebbenden en kwalitatief onderzoek -op hoofdlijnen- uit te voeren. Dit resulteert in een Tussenbalans over de decentralisatie van het sociaal beleid voor Delft. Een Tussenbalans waarbij we proberen feiten te verzamelen over hoe het gaat en ook vooral burgers en professionals aan het woord laten.

Tot nu bleven de beelden voor de adviesraad gefragmenteerd. Er leefden vragen zoals: Hoe goed gaat het nu eigenlijk in Delft? Zijn we er in Delft mee opgeschoten met het lokaal organiseren van het sociaal beleid? Is de leefwereld van de burger centraler komen te staan? Wordt er meer maatwerk geleverd door gemeente en maatschappelijke organisaties? Kunnen de burgers van Delft meedoen en eigen regie voeren waar mogelijk? Daarnaast wil de ASD weten waar de komende tijd de aandacht naar uit moet gaan als het gaat om de beloften van de decentralisatie waar te maken.

Onze inspiratiebron bij dit alles waren onder andere de rapporten van Nabij is beter I en II, van Hilhorst en van der Lans (2016).

Onze doelstelling voor de Tussenbalans decentralisatie in Delft is:

- Inzicht in de effecten die op dit moment bereikt worden met het beleid dat ingezet is in het kader van de decentralisatie in het sociaal domein voor zover op te maken uit de informatie die hierover beschikbaar is in landelijke rapporten en lokale informatie;
- Inzicht in de ervaringen van burgers en professionals, opgemaakt uit de verhalen die zij vertellen over hun praktijkervaring;
- Inzicht in de verbeterpunten waar de gemeente zich op zou moeten focussen en dit vertalen naar gevraagde en ongevraagde advisering voor het college van Delft;
- De stem van de kwetsbare burgers verwoorden door te luisteren naar hun ervaringen zodat we die beter kunnen betrekken en verwoorden bij onze advisering.

De Tussenbalans wil de ASD ook gebruiken om in gesprek te komen met de stad. Er zal een stadsgesprek gehouden worden samen TOPdelft en er zullen gesprekken in de wijken gehouden worden. De ASD beoogt daarmee nadere verdieping en gedeelde inzichten te bereiken.

1.3. Thema Jeugd

We hebben er als ASD voor gekozen om met een thema aan de slag te gaan met de Tussenbalans. De keuze is gevallen op de jeugd van 12 jaar en ouder. We hebben hiervoor gekozen omdat we verwachten dat bij de ondersteuning van jongeren en hun gezinnen veel winst te halen is uit de decentralisatie en het bij elkaar brengen van beleid op zorg en ondersteuning. Bovendien is een keuze voor de jeugd voor de hand liggend, omdat investeren in de jeugd zich op langere termijn uitbetaald. Problemen ontstaan vaak in de jeugd en kunnen dan het beste worden aangepakt.

Vragen die bij de adviesraad leven zijn:

- Hoe is de praktijk nu?
- Zijn de beloften van de decentralisatie al zichtbaar in die praktijk?

Waar we vooral naar zullen kijken:

- Lukt het om meer maatwerk aan burgers te bieden in de zorg en ondersteuning?
- Verdwijnen de schotten tussen de verschillende wetten en financieringsstromen?
- Wordt er integraal gedacht en uitgevoerd?
- Ontstaat er meer ruimte voor de professionals om de maatwerk oplossingen te bedenken en uit te voeren?
- Kan de inwoner meedoen en eigen regie voeren naar vermogen?

We realiseerden ons dat we met de keuze om ons op de jeugd te focussen, wellicht goede ontwikkelingen bij bijvoorbeeld ouderenbeleid en beleid voor mensen met beperkingen buiten beeld zouden laten.

1.4. Combinatie van gesprekken en informatie uit andere bronnen.

Als ASD zijn we natuurlijk geen onderzoeksinstelling, toch willen we ons eigen beeld opbouwen over de praktijk. Daarom hebben we gekozen voor een 'narratieve benadering' waarbij de kern van de resultaten gevormd worden door de verhalen van burgers en cliënten, aangevuld met cijfers en rapporten die beschikbaar zijn. Het gaat hierbij om het 'eigen verhaal' van de betrokkene weer te geven en niet 'de waarheid' te zoeken. Deze narratieve aanpak ziet de adviesraad als een 'vingeroefening' voor een mogelijke toekomstige manier van werken. Waarbij zij, door gesprekken en cijfers regelmatig met elkaar te combineren, zicht krijgt op wat de resultaten/effecten zijn van sociaal beleid. Het doel is uiteraard niet het college te controleren, maar wel om gevoed door de praktijk te kunnen adviseren over het beleid.

Onderdelen van onze aanpak zijn:

- Landelijke rapporten verzamelen en lezen en hieruit de belangrijke kansen en risico's halen die ook relevant zijn voor Delft. In de bronnenlijst is vermeld welke rapporten we betrokken hebben bij de Tussenbalans;
- Bestuderen van de Monitor Sociaal Domein van de gemeente Delft en het rapport van de Delftse rekenkamer over armoede;
- Voeren van gesprekken met burgers en professionals binnen Delft. Deze gesprekken zijn gevoerd door een team van ASD leden. Per gesprek zijn twee leden in gesprek gegaan. Van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt die door de andere leden gelezen konden worden.
- Op basis van de opgehaalde informatie zijn een tweetal discussies in de ASD gevoerd om met elkaar de bevindingen te bespreken en er conclusies aan te verbinden.
- Op basis van de nieuw verworven inzichten hebben we een stadsgesprek georganiseerd en de eerste resultaten besproken. Op basis van het stadsgesprek konden we onze Tussenbalans waar nodig aanvullen met nieuwe inzichten.

In de volgende hoofdstukken beschrijven we de verschillende opbrengsten van onze gezamenlijke aanpak.

2. Landelijke trends voor de jeugd

Hieronder worden een aantal algemene tendensen geschetst in relatie tot de jeugd. De adviesraad baseert zich hierbij op een aantal landelijke onderzoeken naar de resultaten van de gestelde doelen bij de Transitie WMO en de Transformatie Jeugdzorg in het bijzonder.

Overschatting eigen regie

Bij de decentralisatie was een van de uitgangspunten dat de zorgvrager de (eigen) regie voert en de gemeente nabij is. Onderzoek laat zien dat de eigen regie vaak overschat wordt door gemeentes, professionals en vrijwilligers. Gekozen oplossingen sluiten niet aan bij de vraag van de cliënt en processen worden zodanig uitgewerkt dat de kwetsbare mensen onvoldoende bereikt worden; het 'doen vermogen' van deze mensen wordt overschat door vele instanties en beleidsmakers. In plaats daarvan lijkt nog veel beleid vanuit de gemeentelijke organisatie, "achter het bureau" geformuleerd te worden. Gemeentes vanuit hun regierol worden uitgedaagd om mee te bewegen met het doen-vermogen van iedere inwoner. Juist kinderen die kwetsbaar zijn horen te kunnen rekenen op een omgeving waarin ze hun denk- maar ook doen vermogen kunnen ontwikkelen Bron: WRR rapport./ www.gemeente.nu/ M.Bovens

Vergelijkbare waarschuwingen werden benoemd door Erik Bannenberg in de Hannie van Leeuwen lezing. Hij signaleert dat de sociale steunstructuren van Nederland in de afgelopen jaren veel veranderingen hebben ondergaan. De samenleving van de zeventiger jaren met haar maatschappelijke betrokkenheid en wetten geven aan hoe de samenleving haar solidariteit met kwetsbare groepen organiseerde in tegenstelling tot hoe het nu gaat. Eigen regie en verantwoordelijkheid van de burger zijn in de huidige samenleving leidend geworden voor de transitie en transformatie van de WMO en de Jeugdhulp. Voor de kwetsbare burgers blijken daar risico's aan verbonden te zijn.

Ontschotting nog niet zo vergevorderd

Het leggen van verbindingen, dan wel het ontschotten, tussen de terreinen van zorg, welzijn, werk en wonen lijkt gemakkelijker gezegd dan gedaan. Deze uitdaging was één van de belangrijkste overwegingen achter de decentralisatie. Integraliteit in (beleids) denken en het kunnen realiseren in de praktijk blijven onverminderd actueel. Bron: Evaluatie Jeugdwet

In het verlengde daarvan laat de evaluatie ook zien dat gemeenten nog onvoldoende toekomen aan het maken van de verbinding tussen de jeugdhulp met andere domeinen, zoals onderwijs, toeleiding naar werk, schuldhulpverlening of de WMO als jongeren 18 jaar worden. Dat gemeenten die verbindingen zouden leggen was één van de belangrijkste overwegingen achter de decentralisatie. Bron: Evaluatie Jeugdwet

Onvoldoende informatievoorziening

De informatievoorziening lijkt onvoldoende waardoor cliënten hun weg naar jeugdhulp maar moeizaam weten te vinden. *Bijna een op de drie ouders in de jeugdzorg zegt dat het veel moeite heeft gekost om de juiste hulp voor hun kind te vinden. Vooral kwetsbare gezinnen- huishoudens met een laag inkomen, eenoudergezinnen—zijn negatief over de toegang tot de jeugdhulp.* In een kwetsbare positie geldt dit dus nog eens extra. Dit blijkt uit een enquête onder ruim 900 ouders die deel uitmaakt van de Eerste evaluatie van de Jeugdwet. Benadrukt wordt dat naast de gemeente ook huisartsen, scholen en jeugdgezondheidszorg daarbij een rol kunnen spelen.

Bron: Evaluatie Jeugdwet

Niet in beeld

Kwetsbare gezinnen blijken niet voldoende in het vizier van wijkteams. Gesteld wordt *dat juist bij die gezinnen wijkteams niet moeten afwachten tot ze bij hen aankloppen, maar moeten zij zelf bij hen langs gaan*. Bron: Evaluatie Jeugdwet

Te lang te lichte zorg en te veel druk op eigen netwerk

Bij complexe problematiek in de thuissituatie van de jeugdigen wordt vaak te lang lichte zorg ingezet met gebruikmaking van het eigen netwerk en/ of vrijwilligers. De kans op het ontstaan van een crisissituatie/ uithuisplaatsing leidt *tot zorgen om toegang tot voorzieningen in het gedwongen kader (jeugdbescherming, jeugdreclassering)* Bron: Evaluatie Jeugdwet

Andere rapporten wijzen erop dat er minder hulp wordt geboden door beroepskrachten gefinancierd vanuit de WMO en dat die (nog) niet vervangen wordt door hulp vanuit het eigen netwerk. SCP-rapport 2016

Lange adem

De ingezette transformatie in het kader van de decentralisatie is landelijk nog maar beperkt vormgegeven. Op zich niet vreemd gegeven de aard en omvang van deze transformatie. Het is een uitdagende opdracht die ingrijpende veranderingen vraagt.

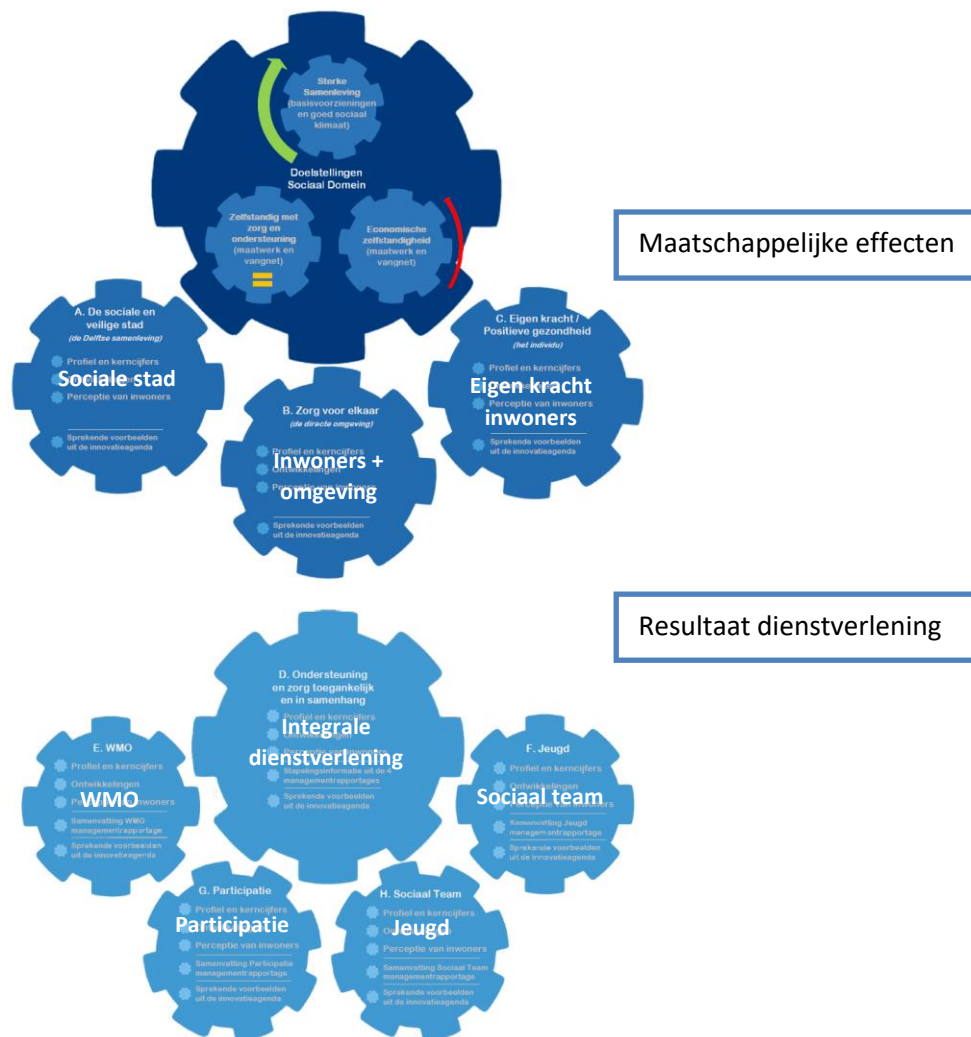
3. Bronnen over Delftse situatie

Recentelijk is er een rapport van de Delftse rekenkamer uitgekomen waar we een aantal belangrijke bevindingen van willen benoemen. Daarnaast hebben we op advies van de gemeente de Monitor Sociaal Domein (april 2017) gekozen als bron om ons te verdiepen in de effecten van beleid onder de Delftse bevolking. Deze monitor is nieuw voor de gemeente en brengt een aantal bronnen bij elkaar. Het Radarmodel is ontworpen om de behaalde maatschappelijke doelen en de resultaten van de dienstverlening te toetsen in het sociaal domein en betrokkenen hierover te informeren. Het streven is een sterke samenleving, economische zelfstandigheid van inwoners en goede zorg en ondersteuning. Het Radarmodel kent twee niveaus.

Op het niveau van de maatschappelijke doelen wordt gekeken naar de effecten. Aan de hand van de Sociale Visie Delft en de Kadernota's zijn 3 thema's geformuleerd;

- A. De sociale en veilige stad
- B. Zorg voor Elkaar
- C. Eigen kracht

Op het niveau van de resultaten van de dienstverlening staat de Integrale Dienstverlening centraal. De daartoe behorende radars zijn WMO, Jeugd, Participatie en Sociaal team.

3.1. Indicatoren

Op basis van een aantal Indicatoren worden de effecten en resultaten gemeten.

We hebben ons op het thema Jeugd gericht en naar de onderstaande indicatoren gekeken.

1. Veilige stad
2. Goed wonen
3. Prettig leven
4. Werk en inkomen
5. Jeugdhulp
6. Opleiding
7. Eigen kracht

Wat zijn de rapportcijfers in Delft (gemiddeld, door alle wijken heen)?

Kind vriendelijkheid algemeen	6.6
Veiligheid	6.3
Goed wonen	5.8
Gezond opgroeien	6.5
Laag inkomen	6.0
Jeugdhulp	6.6
Ontwikkeling naar vermogen	7.6
Meedoen gezin, op school en vrije tijd	7.3

3.2. Opvallende cijfers

	Delft	NL gem.	Vergelijkbare gemeente gem
<i>Werk en inkomen</i>			
Gezinnen met laag inkomen en kinderen < 18jr	14,9%	12,8%	13,1%
Kinderen in armoede	10,8%	6,6%	8,9%
<i>Jeugdwerkloosheid en schuldenproblematiek</i>			
Jeugdwerkloosheid	11,5%	10,8%	5,8%
Jongeren met schulden (12-18 jr)	6,0%	7,0%	6,8%
<i>Schoolverlaters en verwijzingen Halt</i>			
Voortijdige schoolverlaters	2,8%	2,0%	2,5%
Verwijzingen Halt	1,6%	1,4%	1,4%
Schoolverzuim absoluut (5-18jr)	2,2%	2,0%	5,7%
Schoolverzuim relatief (5-18jr)	46,7%	26,9%	22,6%
<i>Kindermishandeling en jeugdzorg</i>			
Jongeren met jeugdzorg	11,4%	10,8%	12,4%
Jeugdzorgtrajecten volgens plan	73,3%	78,1%	81,8%
Kindermishandeling	1,5%	0,7%	1,2%

Vergelijkbare gemeenten zijn: Leiden, Nijmegen, Deventer en Leeuwarden

Werk en inkomen

Het aantal gezinnen met een laag inkomen (< 110% wettelijk sociaal minimum (Wsm) ligt beduidend hoger dan in andere vergelijkbare gemeenten, dit geldt tevens voor kinderen, die in armoede leven. Delft scoort ook hoger dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten.

Jeugdwerkloosheid en schuldenproblematiek

De jeugdwerkloosheid komt iets hoger uit dan in vergelijkbare gemeenten, het percentage jongeren met schulden ligt vrijwel op het gemiddelde percentage, het aantal nieuwe aanvragen schuldhulpverlening neemt per jaar iets toe. Ongeveer de helft van de schulphulpverleningstrajecten wordt met succes afgerond.

Schoolverlaters en verwijzingen Halt

Het aantal voortijdige schoolverlaters ligt ruim boven het gemiddelde, dit geldt ook voor de verwijzingen naar Bureau Halt. Het schoolverzuim (absoluut en relatief) is beduidend hoger dan het gemiddelde.

Kindermishandeling en jeugdhulp

Het aantal jongeren met jeugdhulp ligt iets boven het gemiddelde, het aantal jeugdzorgtrajecten, dat volgens plan wordt afgesloten, is iets minder dan het gemiddelde aantal.

Het aantal meldingen van kindermishandeling is in Delft tweemaal zoveel als gemiddeld gemeten.

Eerste conclusies

Delft scoort gemiddeld met het aantal jongeren in zorg.

In vergelijking met de vergelijkbare gemeenten schiet Delft naar boven toe uit als het gaat om de bovengenoemde onderdelen. Doordat er in Delft relatief meer mensen een uitkering hebben leven er relatief gezien ook meer kinderen in armoede.

Wat betreft het hoge schoolverzuim is dat onduidelijk. Mogelijk heeft dit te maken met de wijze van registratie. Dit onderwerp vindt de adviesraad belangrijk omdat recent onderzoek aangetoond heeft dat jongeren die geen startkwalificatie hebben later in hun leven meer gebruik maken van voorzieningen uit het sociaal domein en meer in aanraking komen met de politie. Ditzelfde geldt trouwens voor jongeren die met jeugdzorg te maken hebben gehad in hun leven. (Bron: SCP 2016).

Wat betreft mishandeling wordt er in de literatuur een verband gelegd tussen armoede en geweld.

Waarbij met name het hoge percentage meldingen van kindermishandeling zeker zorgelijk is.

Vanuit de cijfers in Delft constateren wij dat er een mooie basis ligt voor structurele informatievoorziening voor Delft. Daarnaast merken wij op dat de wijze van registratie heel bepalend kan zijn voor de manier waarop gegevens gepresenteerd worden en dat daar eigenlijk een nadere toelichting nodig is om de cijfers ook goed te kunnen duiden.

3.3. Aandachtsgebieden

Zowel uit onze gesprekken als uit de door ons ter beschikking staande gegevens zoals de cijfers hierboven, komt naar voren dat vooral de onderstaande thema's aandacht behoeven:

- Werk en inkomen
- Schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten
- Kindermishandeling en jeugdzorg

Wij roepen de gemeente op om met ons gesprek te gaan over de beschikbare cijfers, wijze van registratie en deze nader te duiden op basis van wat we wel weten. Dan weten we met elkaar beter waar nog winst te behalen is.

3.4. Delftse Rekenkamer rapport over Armoede in Delft

In het rekenkamer rapport over de situatie in Delft wordt geconstateerd dat het aantal mensen dat in armoede leeft de laatste jaren als gevolg van de crisis is toegenomen, overigens in lijn met de landelijke trends. De rekenkamer is niet zo duidelijk in haar conclusie over het aantal gezinnen dat onder de armoedegrens verkeert, gegeven verschillende meetmethoden die gehanteerd worden. De rekenkamer constateert dat het armoedebeleid van de gemeente Delft vooral regeling gestuurd is. Waarbij niet alle burgers gebruik kunnen maken van deze regelingen omdat ze de weg niet weten of stranden op de aanvraagprocedures. Het is daarnaast goed om de oorzaken zichtbaar te maken. Overigens beveelt de rekenkamer aan om het beleid meer populatie gestuurd¹ te maken, zodat er meer effectief preventief beleid ingevoerd kan worden.

---

¹ Populatiegericht beleid gaat uit van een afgebakend gebied waarbinnen de behoefte van de inwoners centraal staat en beleid integraal daarop afgestemd wordt.

4. Gesprekken met Delftenaren

Met onderstaande personen en organisaties is gesproken:

- Politie: chef wijkteam en senior agent Jeugd
- School Maria Bernadette, directeur
- School Cornelis Musius School, directeur
- Grotius Internationale Schakelklas, coördinator
- Samenwerkingsverband Voortgezet onderwijs SWVVO, directeur
- Passend Primair Onderwijs (PPO), directeur
- Twee pleegouders
- Bewoners initiatief Thuis Onder Vrienden(TOV)
- Syrisch gezin
- Twee bewoners Buitenhof
- Bureau Halt
- Jongerencentrum The Mall
- Jan van Oosten(lid ASD en pleegouder)
- Peter Ormskerk(lid ASD en actief in de jeugd en sport)
- Voorzitter Sportraad
- Fietje Schelling (zelfstandig adviseur voor jongerenwerk)

We zijn gestart met het voeren van gesprekken met organisaties om meer inzicht te krijgen in de algemene gang van zaken in Delft. In de gesprekken hebben we steeds ook gevraagd naar contacten met burgers (ouders en jeugd). Hiervan hebben we er tot nu toe een aantal kunnen voeren. Onderstaand doen we verslag van de gevoerde gesprekken.

4.1. Wat gaat goed?

Ambitie en positieve samenwerking

Organisaties die in Delft opereren zijn positief gestemd over de samenwerking met de gemeente en het hoge ambitieniveau waar de gemeente op inzet. Enkele voorbeelden hiervan zijn de citaten hiernaast in de kaders.

Het viel de ASD ook op tijdens het Keerpunt festival, een bijeenkomst waar zo'n 120 professionals elkaar

ontmoeten, dat de stemming positief is.

Men zegt dat men elkaar steeds beter weet te vinden. De ASD sprak o.a. twee schooldirecteuren die vertelden dat zij goede contacten hebben met team jeugd en het sociaal team. En de lijnen zijn ook kort naar bijvoorbeeld Veilig thuis. Dit is positief. Een aandachtspunt is nog dat de goede contacten afhankelijk zijn van personen, dat kan nog verbeteren.

Een medewerker van Jeugdformaat vertelt bij het Keerpunt festival dat de samenwerking met de gemeente opvallend positief verloopt en dat de gemeente het professioneel aanpakt in vergelijking met andere gemeente.

Politie vertelt in het gesprek dat ze goede contacten hebben met de toegang en het team jeugd.

PPO Delflanden zegt het zo: We staan nog in de kinderschoenen van de tansformatie. Maar een ontwikkeling als deze, waar je dichter naar elkaar toe moet bewegen, elkaar moet leren kennen, kost veel tijd. Het gaat 10-15 jaar duren, maar we zijn op de goede weg.

De weg vinden naar goede feitelijke zorg, hangt af van mondigheid ouders

Over de feitelijke hulp is men over het algemeen tevreden, zeker als het om enkelvoudige problematiek gaat. Zo wordt geconcludeerd door verschillende partijen. Overigens wordt dit ook geconcludeerd in de Evaluatie van de Jeugdwet.

We kunnen concluderen dat mondige ouders hun weg wel weten te vinden en hulp zoeken voor hun kinderen. Maar juist de kwetsbare groep ouders, in gezinnen waar vaak ook complexe problematiek speelt, wordt toch te vaak niet goed bereikt en krijgt niet de adequate ondersteuning voor zichzelf of hun kind.

Goede initiatieven

We hebben vele goede verhalen en initiatieven gehoord. Voorbeelden hiervan zijn de Stichting Rode Feniks, Jongeren centrum The Mall, Canldream, de Horizon en bijvoorbeeld de Stichting Uit de brand. Mogelijk zijn er meer of andere goede voorbeelden.

4.2. Wat schuurt?

Jongeren onder de armoedegrens

In Delft wonen meer dan gemiddeld jongeren onder de armoedegrens, zoals we in het vorige hoofdstuk al constateerden.

Ook op de scholen waar jongeren die uit arme gezinnen zitten merken ze dat. *“Veel kinderen kunnen niet meedoen aan activiteiten doordat er armoede is in de gezinnen en de ouders de weg niet weten te vinden naar inkomensondersteuningsregelingen.”* (Directeur van de Cornelis Musius school)

Toegankelijkheid, begrijpelijkheid

Er zijn allerlei regelingen voor kwetsbare mensen die zij kunnen krijgen bij zorg en ondersteuning, maar men verwacht wel dat de inwoner de informatie in Nederlands kan lezen en de weg weet te vinden op internet. De inwoner moet zich aanmelden op het stadskantoor of via internet door het invullen van een digitaal formulier. De adviesraad hoort van verschillende kanten dat kwetsbare inwoners deze vaardigheden vaak niet of niet voldoende hebben. De ASD herkent hierin de bevindingen van de Delftse Rekenkamer.

Eigen regie en ‘doe’ vermogen

De afgelopen jaren heeft eigen regie centraal gestaan in het beleid van de gemeente. Ouders en jongeren zijn zelfverantwoordelijk voor hun eigen leven en of ze hulp nodig hebben bepalen ze zelf.

De gemeente Delft heeft in haar nieuwe visie hier zelf een nuancering op aan gebracht, wat de adviesraad belangrijk vindt. Het gaat om balans en goed beoordelingsvermogen bij de mensen aan de voorkant zoals de buurtwerkers en de mensen die de keukentafelgesprekken voeren.

Mensen zijn niet allemaal zelfredzaam genoeg om keuzes te maken. Een voorbeeld hiervan zijn de statushouders die niet zelf hun inburgering kunnen organiseren. Taalproblemen, geen overzicht hebben, de weg niet weten, maar ook traumatische ervaringen beperken de zelfredzaamheid.

“De tweedeling in de Delftse samenleving wordt sterker. Mensen die goed voor zichzelf weten te zorgen, weten de weg naar voorzieningen en hulp. De mensen die daar moeite mee hebben komen op grotere afstand door de wijze waar op het georganiseerd is. Proactief wordt er minder gedaan door instanties (scholen etc.) en om hulp in te roepen moet je de weg weten ook waar alles digitaal aangevraagd moet worden en de toegankelijkheid van fysieke loketten beperkt is.”

Citaat van PPO

Ook bij het voortgezet onderwijs worden vergelijkbare constatering gedaan: *“Ouders met beperkte vermogen geven geen signalen af, waardoor de kinderen in de verdrukking komen. Het duurt te lang voordat ondersteuning gezocht wordt.”* Citaat van SWVVO

Preventie aandachtspunt

Uit de gesprekken blijkt dat preventie nog niet zo sterk op gang is gekomen en ook onderhevig is aan bezuinigingen. Zo is er op Bureau Halt bezuinigd waardoor er minder preventief gewerkt kan worden. Genoemd worden ook het ontbreken van laagdrempelige ontmoetingsplekken voor de jeugd. Het gevoel bestaat bij deze organisatie dat er vooral ingestoken wordt op het negatieve bij de Jeugd zoals dreiging van criminaliteit.

Zware belasting

Pleegouders constateren dat zij voor een zware taak staan, met weinig ondersteuning. Ambulante hulpverlening voor de gezinnen zou ruim voor handen moeten zijn, wat niet het geval is. Ervaren pleegouders zouden een rol kunnen spelen om andere pleegouders te ondersteunen.

18+/18- aansluiting

De problemen die opgroeiende jongeren hebben als ze 18 worden, worden al langer geagendeerd en zijn bekend bij de gemeente. In de gesprekken kwam dit ook aan de orde.

Problemen die de adviesraad gehoord heeft:

- AMA's zijn heel kwetsbaar als ze 18 worden en geen verblijfstatus hebben. Ook als zij wel een status hebben zijn zij opeens voor alles zelfverantwoordelijk.
- Pleegkinderen die 18 worden zijn niet opeens volwassen. Toch houdt de vergoeding aan de pleegouders op, terwijl zij geen 'harde' knip willen zetten. Jongeren zijn vaak ook 'zorgmoe' dus zij zullen dan niet zelf op zoek gaan naar zorg en ondersteuning als ze 18 worden. Ze worden zo de zorgmijders van de toekomst.

Banen voor jongeren

Kinderen uit het speciaal onderwijs kunnen vaak moeilijk doorstromen van school naar werk omdat er gebrek is aan passende werkplekken bij bijvoorbeeld beschermd werken. (PPO VO)

"Probleem wat wij zien is dat de wethouder toezegging heeft gedaan 500 plekken voor begeleid werken te organiseren. Dit is nog steeds niet gerealiseerd. Momenteel is er wel een initiatief vanuit Werkse voor begeleid werken. Er is nog een wachtlijst Wajong." (Uit het gesprek met de ouders van TOV)

Bottom up benadering is een kans

"Het is de kunst bottom-up initiatieven te gebruiken, maar dat is voor gemeente en Delft voor elkaar lastig. Het contact met de burgers is daarvoor te gering." (Betrokken inwoner). Het vraagt veel geduld om in contact te komen. Daar is een lange adem voor nodig, met weinig wisselingen in personeel en insteek. Maar ook wel duidelijke grenzen stellen.

Een andere bewoner in Buitenhof constateert dat de reguliere partijen zoals Delft voor Elkaar en de gemeenten niet genoeg luisteren naar wat de bewoners bezighoudt. Men probeert te veel van bovenaf te sturen. Terwijl er kansen liggen om meer en structureel gebruik te maken van de ervaringsdeskundigheid van zowel inwoners als professionals. Dit draagt onder andere, bij aan het meer preventief werken.

Het is uiteraard geen zwart wit verhaal. Er zijn ook voorbeelden van initiatieven die door bewoners worden genomen en die zij door kunnen zetten. TOV is daar een voorbeeld van. Het is een aantal ouders gelukt om een nieuwe woonvorm op te zetten voor hun jongeren met een lichte verstandelijke beperking: "Ook de gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties hebben we uiteindelijk, nadat we daar veel energie in hadden gestoken, aan onze zijde kunnen krijgen."

5. Kansen voor verbetering

Met de Tussenbalans wil de ASD inzicht in de huidige praktijk krijgen en bij betrokkenen toetsen in hoeverre de beloften van de decentralisatie al zichtbaar zijn in die praktijk. De adviesraad realiseert zich dat dit geen uitputtend onderzoek is en kan zijn.

De beloften waar we vooral naar wilden kijken waren:

- Door de decentralisatie lukt het om meer maatwerk aan burgers te bieden in de zorg en ondersteuning.
- De schotten tussen de verschillende wetten en financieringsstromen zullen gaan verdwijnen en er zal integraal gedacht en uitgevoerd worden.
- Er zal meer ruimte ontstaan voor de professionals om de maatwerk oplossingen te bedenken en uit te voeren.
- Inwoners kunnen meedoen naar vermogen en eigen regie voeren.

Als we onze bevindingen uit de verschillende bronnen samenvoegen komen we tot de volgende conclusies en aanbevelingen.

Conclusies

De ambities om de beloften van de decentralisatie waar te maken zijn hoog en er is een veel belovende samenwerking ontstaan tussen de verschillende betrokken en organisaties in het domein van de jeugd. In het realiseren van de ambities staan we echter nog aan het begin in Delft en ook in heel Nederland, zoals ook blijkt uit de evaluatie van de Jeugdwet. Er is winst te behalen in het bereiken van de kwetsbare groep met complexe problematiek en door er voor te zorgen dat ze adequate ondersteuning krijgen.

In het algemeen hebben we het gevoel dat de bezuinigingen in het sociaal domein een grote beperkende factor zijn om vaart te maken en de ambities te realiseren. Hierbij kunnen we ons voorstellen dat we als Adviesraden en gemeenten samen optrekken om de problemen landelijk te agenderen.

De ASD voerde interne discussie over de uitkomsten van de Tussenbalans. Het is de conclusie van de adviesraad dat er een tweedeling in de stad dreigt te ontstaan. De tweedeling lijkt te maken te hebben met beperkte mondigheid, 'doe' vermogen en sociaaleconomische status van kwetsbare groepen.

De ASD concludeert vanuit haar gesprekken en de Delftse literatuur dat er nog geen concrete zichtbare verschuivingen plaatsvinden voor het bieden van maatwerk, ontschotting, meer ruimte voor professionals. Wel is er aantoonbaar aandacht voor het meedoen naar vermogen en het 'doe vermogen' van inwoners, lees het voeren van de eigen regie.

De adviesraad doet de volgende aanbevelingen:

Complexe problematiek vraagt doorlopende aandacht

Vanuit onze Tussenbalans wordt nog niet duidelijk hoe het de inwoners van Delft vergaat bij wie sprake is van complexe problematiek. In alle rapporten komt naar voren dat gezinnen, waar complexe problematiek speelt, vaak te lang te lichte zorg krijgen. Dit komt onder andere omdat zij de weg niet weten/willen vinden naar hulp en ondersteuning. De ASD vindt het belangrijk dat dit voor

ons gezamenlijk inzichtelijk wordt en wil hiervoor graag om tafel met de gemeente en haar betrokken partners.

Om risico's van te lang te lichte zorg inzetten te voorkomen is het belangrijk dat de kwaliteit van de toegang professioneel is, met een goed persoonlijk contact. Doorverwijzing naar specialistische zorg moet op tijd worden ingezet, waardoor toegang tot professionele zorg soepel verloopt en er een goede coördinatie van zorg en begeleiding is.

Kansen voor vroegsignalering en preventie

Vroegsignalering, preventie en het investeringen in competentieontwikkeling bij kinderen, jongeren én hun ouders bieden nog veel kansen om te voorkomen dat complexe situaties ontstaan. De gemeente kan hiervoor de verbindingen versterken binnen haar eigen organisatie en naar buiten toe met alle partners die actief zijn voor kinderen, jongeren en hun ouders. De verbinding tussen 'zorg en onderwijs' mag hierbij extra aandacht krijgen. Een andere kans is om de kennis en ervaring over het signaleren van problemen samen te brengen. En de partners te faciliteren in scholen en trainen van hun medewerkers hierop. Bestaande platforms en activiteiten zoals het Keerpuntfestival kunnen dienen als hulpmiddel voor het uitwisselen van kennis en ervaringen. Een advies is ook om ruimte te bieden aan laagdrempelige voorzieningen in de wijk, zodat jongeren elkaar kunnen ontmoeten. En voor het bieden van bijvoorbeeld taalles in de buurt. We zien kansen om andere partijen een grotere rol te geven, bijvoorbeeld de sportverenigingen en andere partijen die veel contact hebben met de jongeren zoals bijvoorbeeld jongerencentrum The Mall, Bureau Halt e.a. Tot slot zien wij een kans in het betrekken en bevragen van de doelgroepen zelf, zodat we kunnen leren van hun ervaringen met wat werkt in preventie en het voorkomen van problemen.

Verbeteren van de toegankelijkheid

De toegang tot zorg en ondersteuning verdient nog meer de aandacht om laagdrempelig te zijn en te blijven. De adviesraad vindt het een goede ontwikkeling dat Delft Voor Elkaar in de buurten en wijken van Delft zichtbaar wordt en ook fysiek aanwezig is op gezette tijden. De beschikbaarheid van de professionals van Delft voor Elkaar mag ruimer, wat ons betreft. Laagdrempelige toegang tot zorg en ondersteuning kan zo sterker worden. Samen met de bibliotheek en taalpartners kunnen, in samenspraak met de doelgroep, formulieren ontwikkeld worden die geschikt zijn voor mensen die de taal minder beheersen of beperkte ICT-kennis hebben.

De wachtlijsten voor gemeentelijke dienstverlening vragen aandacht en ook bij de zorgorganisaties zelf.

Rekening houden met beperkte eigen regie

Eigen regie heeft de laatste jaren centraal gestaan in het beleid in het sociaal domein. Dat de balans te veel doorgeslagen is naar eigen regie en dat de zelfredzaamheid daarbij overschat kan worden, komt ook in de landelijke studies naar voren. De gemeente heeft in haar visie op dit punt een nuancering aangebracht, namelijk dat er meer rekening gehouden moet worden met mensen wel en niet kunnen op dit gebied. Wij denken dat het veel expertise vraagt bij de mensen aan de voorkant om de zelfredzaamheid in te schatten en hiermee rekening te houden. Dit blijft immers echt maatwerk. Daarom adviseren wij om medewerkers gericht hierop te scholen en te investeren in de dialoog tussen de medewerkers en de doelgroep zelf. Leren van en met de doelgroep zien wij als een grote kans.

Kansen vergroten voor jongeren

De adviesraad adviseert om gericht armoedebeleid te ontwikkelen voor jeugd en jongeren, in aansluiting met jeugd, onderwijs en werk en inkomen. Kansarme jongeren kunnen gericht ondersteuning krijgen om aan het werk te kunnen.

Kwaliteit en integraliteit van de dienstverlening versterken

Ervaringsdeskundigheid betrekken bij beleid

De ASD wil graag samen met de gemeente optrekken in het benutten van kennis en (ervarings-) deskundigheid van professionals, van de gezinnen en waar mogelijk van de jeugd zelf, maar ook van vrijwilligers. Hierbij denken we aan het doorontwikkelen van de aanpak van de Tussenbalans met de ondersteuning van de gemeente daarbij. Het gaat dan om het faciliteren van de werkwijze richting bestaande netwerken en contacten van de gemeente. Alsmede om het doorontwikkelen van het verzamelen van de meest relevante informatie om te leren over de werkzame bestanddelen van een aanpak of interventie.

De ketensamenwerking

We hoorden dat de ketensamenwerking tussen de reguliere partijen steeds beter loopt. Er is nog winst te behalen in het verbinden van de informele partijen onderling en met Delft voor Elkaar, zie ook onze conclusies uit het stadsgesprek (bijlage II). De gemeente kan haar regierol nog prominenter pakken door netwerken te verbinden. Wij vinden het waardevol als er ook ruimte is/komt voor kleine partijen met specifiek aanbod zodat niches beter worden bediend, al dan niet in verbinding met Delft voor Elkaar.

Stadsgesprek: Elkaar weten te vinden.

Het stadsgesprek heeft ons meer inzicht gegeven in hoe initiatieven een bijdrage kunnen leveren aan het verstevigen van de sociale samenhang in de stad. In de bijlage van het rapport is een verslag te lezen van deze avond.

Op basis van het stadsgesprek hebben we gezien dat het inzetten op preventie zin heeft, dat tonen initiatieven die aan het woord zijn geweest bij het stadsgesprek aan. Structureel inzetten op preventie is nog effectiever. Door het bieden van tijd en aandacht, door vroegtijdige begeleiding en ondersteuning kunnen jongeren zich ontplooien en kan voorkomen worden dat ze achterop raken of hun weg niet vinden in de maatschappij.

Het is daarom goed om te zien hoe Delftenaren, jong en oud, voor en met elkaar aan de slag gaan. De uitdaging voor de komende tijd is: elkaar vinden, weten wat er in de stad mogelijk is, welke initiatieven er zijn. En hoe burgers, organisaties en gemeente kunnen samenwerken en elkaar kunnen ondersteunen en versterken zodat Delft een stad is waar voor iedereen kansen zijn om mee te doen: 100.000 inwoners, één stad!

Kortom, wij hebben de ambitie om onze aanpak Tussenbalans door te ontwikkelen in samenspraak met de gemeente, haar partners en natuurlijk de inwoners van Delft. In het volgende hoofdstuk schetsen we onze leerervaringen van het proces tot nu toe en presenteren wij onze aanpak voor de komende periode.

6. Leerervaringen van het proces

De narratieve benadering

Zoals we in de inleiding stelden, ziet de ASD het als haar kerntaak om de stem van de kwetsbare burger te versterken. We hebben al toegelicht dat we hebben gekozen voor een narratieve benadering. We hebben gesprekken gevoerd met burgers en professionals en vulden dit aan met het bestuderen van beschikbare gegevens over de Delftse situatie en landelijke rapporten. Het uitvoeren van de tussenbalans is voor ons ook een oefening geweest met deze benadering. Daarnaast is het een nadere invulling voor het werken met de netwerken van de ASD. In dit hoofdstuk hebben we op een rijtje gezet wat we hiervan geleerd hebben.

De combinatie van de drie onderdelen is essentieel om een beeld op te bouwen, zeker gegeven de beperkte tijd die we als ASD beschikbaar hebben voor dit werk. Door eerst de landelijke trends goed in beeld te hebben, is het gemakkelijker gericht in de Delftse situatie te duiken. Met meer focus gesprekken te voeren en gesprekspartners te kiezen.

Dichter bij de doelgroep

We zijn gestart met het voeren van gesprekken met mensen met (ervarings-) deskundigheid die met jeugdigen te maken hebben zoals pleegouders, deskundigen, scholen, jeugdcentra. Deze gesprekken waren zinvol omdat we er het volgende uit gehaald hebben:

- Deze mensen konden veel vertellen over de praktijk in Delft.
- Ze konden in een aantal gevallen ons doorverwijzen naar andere professionals en burgers.
- We door de contacten ons netwerk in Delft versterkt hebben.

Het doorverwijzen bleek in de praktijk lastiger dan we verwacht hadden. Hier liggen twee oorzaken aan ten grondslag:

- Privacy van betrokkenen.
- Veel 'kwetsbare' jongeren, zien zichzelf niet als kwetsbaar en hebben ook niet het gevoel dat ze 'hulp' nodig hebben. Hulpverleners hebben moeite om met hen in contact te komen en wij dus ook.

Ten aanzien van de groep jeugdigen zien we voor de toekomst mogelijkheden om in contact te komen via vindplaatsen zoals Jongerencentrum The Mall, jongerencentra, maar ook bij sport en of andere evenementen. Maar ook door gewoon de straat op gaan, naar plekken waar veel jongeren komen. Overigens denken we dat het contact met professionals die rechtstreeks in contact staan met de jongeren als informatiebron belangrijk blijft. Ook de via via contacten die op die manier ontstaan zijn kansrijk.

Stadsgesprek

Het stadsgesprek heeft er aan bijgedragen dat we meer inzicht hebben gekregen in waar informele initiatieven aan bij kunnen dragen en waar zij mee te maken krijgen. Bovendien was het waardevol om met een diverse groep van burgers, professionals, politici en ambtenaren de schuarpunten te bespreken en kansen voor verbetering te benoemen. De samenwerking met TOPdelft was zeer waardevol hierbij. Voor een uitgebreid verslag van het stadsgesprek verwijzen we naar de bijlage.

We willen ons verder verdiepen in belangengroepen die er zijn van bijvoorbeeld ouders. Op deze wijze kunnen we ook het contact verbeteren met de jongeren met een fysieke of psychische beperking. Deze jongeren zijn tot nu toe voor ons in het kader van tussenbalans buiten beeld gebleven.

Informatie over de Delftse situatie

In het kader van de Tussenbalans zijn wij gestart met de vraag wat wij zouden willen weten op het gebied van effectmaten. Dit hebben we neergelegd bij de gemeente en gevraagd om ons te adviseren welke informatiebronnen we hiervoor het beste konden gebruiken. Het bleek dat we vooral gebruik konden maken van de Monitor Sociaal Domein van Delft. In dit document brengt de gemeente verschillende bronnen bij elkaar. De informatie is nu nog wat verouderd hier en daar, maar dat zal in de loop van de tijd wel verbeteren. Een goede ontwikkeling wat ons betreft. Overigens is het voor ons ook niet realistisch om zelf deze informatie bijeen te brengen. We zijn hierin afhankelijk van de gemeente om informatie bijeen te brengen, definities te vergelijken, informatie beoordelen op relevantie en betrouwbaarheid, etc. Alle overige informatie over beleid, evaluaties etc. die op gemeentelijk niveau verschijnen proberen we te volgen, maar we weten niet altijd of we alle relevante documenten en informatie ter beschikking hebben. We zijn bovendien gelimiteerd in tijd, we kunnen niet alles lezen en doorgronden. Op dat gebied zijn we ook afhankelijk van de gemeente. We hebben de gemeente gevraagd om ons te attenderen op belangrijke informatiebronnen.

7. Vooruit kijken

De ASD heeft uit het maken van de Tussenbalans een aantal zaken geleerd, die we mee willen nemen voor de toekomst, in samenwerking met de gemeente en de partijen in het veld. Deze zaken gaan over de te agenderen onderwerpen en over onze manier van werken. Onderstaand staan onze ambities verwoord. Er zal nog onderlinge discussie en discussie met de gemeente gevoerd worden over de haalbaarheid en de prioriteiten. We kunnen niet alles op korte termijn waarmaken.

Te agenderen onderwerpen

De komende tijd wil de ASD de volgende aandachtspunten blijven volgen:

- Aandacht voor vroegsignalering en preventie, in te richten samen met de burgers en organisaties in gemeente Delft.
- Verbetering van de toegankelijkheid van voorzieningen, door laagdrempelige toegang tot zorg en ondersteuning, geen wachtlijsten.
- Het rekening houden met de beperkte eigen regie en het 'doen vermogen' van de jeugdigen en hun ouders; dit vraagt een proactieve houding van zowel gemeente als haar partners.
- Investering in een goede samenwerking met en tussen informele en formele partners, zodat partijen elkaar beter weten te vinden en samen de draagkracht van de stad versterken.
- Gericht armoede beleid voor jongeren en het vergroten voor jongeren voor het vinden van een betaalde baan.
- Kwaliteit en integraliteit van de dienstverlening verbeteren in samenspraak met de gebruikers van deze dienstverlening.
- Investering in structureel contact met de gebruikers, inwoners, om zo ervaringsdeskundigheid in alle fases van het beleidsproces in te brengen.

Waar mogelijk willen we deze aandachtspunten verbinden aan de thema's die wij eerder in het kader van de belofte van de transitie formuleerden, namelijk maatwerk, ontschotting, professionele ruimte en het meedoen naar vermogen/eigen regie voeren van inwoners. Wellicht is het dan op termijn mogelijk om verschuivingen waar te nemen in het kader van de transformatie.

Het is verder onze ambitie om deze (matrix van) thema's onder te brengen in een toetsingskader. Dit biedt ons de mogelijkheden om dit kader naast adviesaanvragen van de gemeente te leggen en te 'toetsen' of het betreffende thema aandacht krijgt bij nieuw beleid. Zo houden we over een langere periode zicht op ontwikkelingen op dit thema.

De werkwijze van de ASD in samenwerking met de gemeente

We willen in onze informatievergaring als ASD leden tot een flexibele interne taakverdeling komen, waarbij een aantal leden deze onderwerpen adopteren. Dit betekent dat een lid voor het betreffende onderwerp de informatie bijhoudt, de contacten aangaat daar waar de ASD die nog niet heeft en de collega leden informeert over actuele ontwikkelingen. Dit lid kan dan ook het initiatief nemen tot het vormen van een interne werkgroep om te komen tot een (on)gevraagd advies. In samenspraak met de voorzitter kan een lid dan ook de directe contacten onderhouden met de contactambtenaar van de gemeente.

Narratieve benadering is een goede benadering voor ons gebleken. Voor de toekomst hebben we de volgende voornemens:

- Samen met TOPdelft willen we in de wijk gesprekken gaan voeren om meer inzicht te krijgen in de draagkracht van de stad en wat per wijk speelt. Wat versterkt de draagkracht? Wat schuurt en wat kan beter?

De resultaten van het werk van de ASD staan of vallen met een adequate facilitering van de ASD en haar werkzaamheden door de gemeente. De ASD kijkt terug op een goede relatie met de gemeente al is het zo hier en daar nog zoeken hoe we elkaar daadwerkelijk kunnen versterken. De ASD heeft de volgende wensen en voornemens om de samenwerking te versterken en effectiever te werken in de toekomst:

- We willen graag dat de gemeente jaarlijks de Monitor Sociaal Domein in geüpdatet versie aan de ASD komt toelichten.
- We willen graag jaarverslagen en financiële rapportages over het Sociaal Domein ontvangen;
- We willen graag actief door de gemeente geïnformeerd worden over relevante informatiebronnen in het Sociaal Domein
- Uiteraard denken we graag mee met de gemeente over het verbeteren van de informatievoorziening en -bronnen.
- Ook willen we graag dat de gemeente ons proactief informeert en betreft bij netwerken en contacten die zich binnen gemeente ontwikkelen, zodat we tijdig aan de juist gesprekstafel zitten.

Bronnen

Monitor Sociaal Domein Delft

Rekenkamer rapport Armoede Delft 2017

SCP-rapport Overall rapportage Sociaal domein 2015

Nederlandse kinderen ontkoppeld: Als de verblijfsstatus van je ouders je levensstandaard bepaalt

Jeugdbudsman

Evaluatierapport jeugdwet 2018

Radarmodel

CBS Statline

Omnibus Delft 2015

Cijfers en onderzoek Delft/DIP

Cliëntervaringsonderzoek Delft e.a. gemeenten

Rapport Rekenkamer Delft - Armoede in Delft

Waarstaatjegemeente.nl

Nabij is beter I en II; Pieter Hilhorst en Jos van der Lans

Bijlage I Lijst met adviezen van de ASD

Onderwerp advies	on-/gevraagd
jaar 2018	
Inkoopstrategie Regio Haaglanden 2020-2024	gevraagd
Besteding 100.000 voor kinderen in armoede	ongevraagd
Advies aan informateur inzake sociaal domein	ongevraagd
jaar 2017	
Regionale woonvisie	ongevraagd
Dagbesteding	gevraagd
Armoedebestrijding	ongevraagd
Tussen ondernemen en Participatiewet	gevraagd
Kadernota ISD III basis	gevraagd
Hoogwaardig Handhaven	ongevraagd
Evaluatie accommodatiebeleid	ongevraagd
H4 Inkoopvisie ondersteuning 2019-2022	gevraagd
jaar 2016	
Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen	gevraagd
Sluitende aanpak verwarde personen	gevraagd
Dementiezorg Delft	ongevraagd
De Woonvisie 2016-2013	gevraagd
Inkoopplan Jeugd - WMO 2017	gevraagd

Bijlage II

Verslag

Stadsgesprek "Together Young in Delft"

100.000 mensen, één stad: vinden wij elkaar?

Woensdag 11 april 2018

locatie: Scholencombinatie Delfland, van Bleyswijkstraat 72

Tijdens dit stadsgesprek staat de vraag centraal: Hoe is het om op te groeien en jong te zijn in Delft? Jongeren en vrijwilligers vertellen over hun ervaringen bij de voetbalclub DHL, het TaalTheater, bij de stichting Op-nieuw en School's Cool. Wat maakt voor hen het verschil?

De Adviesraad Sociaal Domein Delft (ASD) wil graag weten hoe het er voor staat met de jeugd (12-25 jaar) in Delft en presenteert het rapport de Tussenbalans met haar bevindingen tot nu toe. In samenspraak met de bezoekers willen de ASD en TOPdelft onderzoeken hoe jongeren in Delft meer kansen kunnen krijgen en hoe jong en oud elkaar daarbij kunnen inspireren.

Het stadsgesprek vindt plaats in het nieuwe, mooie, gebouw van de Scholencombinatie Delfland. Vanaf half acht staat bij de ingang van de school de Koffie Caravan klaar. De Koffie Caravan is een project van Delft voor Elkaar en het Oranjefonds. Jongeren serveren goeie koffie waar mensen elkaar ontmoeten. Zo ook hier, vanavond.

Opening

Ferdinand Ormskerk en Nelly de Ridder (TOPdelft) heten als moderatoren de ruim 90 bezoekers welkom.

De Adviesraad Sociaal Domein Delft

Emma van Sandick en Harry ter Braak, beiden lid van de Adviesraad Sociaal Domein, leggen uit wat de ASD is en doet. De ASD geeft advies aan het college van burgemeesters en wethouders. Het gaat daarbij om alle onderwerpen die vallen binnen het Sociale Domein. Dat zijn: de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet. De ASD adviseert zowel gevraagd als ongevraagd. Bij ieder advies kijkt de ASD door de ogen van de Delftse burgers. En baseert zich op informatie van Delftenaren, op ervaringen van gebruikers en op kennis van professionals. De ASD is van en voor de burgers en dan vooral de kwetsbare burgers. 'Wij willen de stem van de (kwetsbare) burgers versterken, we zetten ons in om de tweedeling in Delft tussen mensen die veel hebben en kunnen en mensen die minder hebben en kunnen te verminderen zodat iedereen zijn plek in de maatschappij vindt en mee kan doen.'

De adviesraad is onafhankelijk en bestaat uit vrijwilligers.

De Tussenbalans

Emma en Harry geven aan dat de adviesraad graag wil weten hoe het gaat met de jeugd in Delft. Hiertoe hebben de leden van de ASD de afgelopen maanden gesprekken gevoerd in de stad en onderzoek gedaan.

Hun indrukken zijn verwerkt in een rapport, de Tussenbalans, dat aangeboden zal gaan worden aan het stadsbestuur. In dit rapport wordt de tussenbalans opgemaakt van wat de decentralisatie, die sinds 2015 van kracht is, tot nu toe heeft opgeleverd. De focus is daarbij gelegd op de jeugd (12-25 jarigen). 'Investeren in jeugd is belangrijk: wat je jong leert, daar kun je je hele leven mee vooruit!'

De Tussenbalans is inspiratie voor dit stadsgesprek.

Belangrijkste punten uit het rapport zijn:

Wat gaat goed?

Ambitie van en samenwerking tussen betrokken partijen in Delft; vooral mondige ouders en jongeren vinden hun weg; er zijn en ontstaan mooie initiatieven van de burgers zelf om elkaar te versterken.

Wat schuurt?

Het aantal jongeren onder de armoedegrens en de hoge jeugdwerkloosheid; schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten; de toegankelijkheid van ondersteuning (b.v. ingewikkelde formulieren); de te hoge verwachtingen van wat mensen zelf voor elkaar krijgen.

Waar liggen kansen voor verbetering?

Veel contact tussen gemeente, organisaties en burgers zodat deze elkaar kennen en begrijpen; gemakkelijke toegang tot ondersteuning voor iedereen; burgers kunnen elkaar ondersteunen; inwoners nemen zelf het initiatief op basis van wat ze nodig hebben en aan mogelijkheden zien. Deze bottum-up initiatieven bieden veel kansen.

Uit de Tussenbalans blijkt dat niet iedereen zijn weg vindt, met name kwetsbare jongeren niet. Tegelijkertijd zijn er initiatieven in de stad die juist hen een steuntje in de rug kunnen geven.

De bevindingen van deze avond krijgen weer een plek in het rapport.

De presentaties van vier initiatieven

Het publiek verdeelt zich over vier lokalen waar de verschillende initiatieven zich presenteren. Aan het woord komen jongeren en vrijwilligers. Zij vertellen wat hun initiatief/organisatie bijzonder maakt. De bezoekers kunnen met hen in gesprek gaan. De vier initiatieven zijn:

- Voetbalclub DHL
- Het TaalTheater
- Stichting Op-nieuw
- School's Cool

De vragen: Wat gaat Goed? Wat schuurt? Waar liggen kansen voor verbetering? komen ook in de deelsessies aan de orde.

Een korte samenvatting:

Voetbalclub DHL (Jos van Meeuwen en Peter Ormskerk) wordt niet alleen als een voetbalclub ervaren, maar als een familie. Iedereen is er voor elkaar, zowel ouders als de kinderen, in voor-en tegenspoed, in een veilige omgeving. Op dit moment draait DHL met ca. 260 vrijwilligers. Dat gaat goed en is de kracht van de vereniging. Wat schuurt? Blijft dit zo? Men heeft goede hoop dit aantal constant te houden doordat kinderen hun ouders als vrijwilliger opvolgen.

Wat beter kan is de financiële reserve van de club.

Bij **Het TaalTheater** (Ibrahim Allham en Jeroen van der Zijde) krijgen jonge statushouders en migranten extra taal- en dramalessen naast de reguliere lessen op school zodat ze sneller Nederlands kunnen en durven spreken. Bovendien helpen coaches hen bij hun ontwikkeling (school- beroepskeuze, huisvesting, etc.)

Wat gaat goed? De betrokkenheid van vrijwilligers en docenten bij deze doelgroep is groot.

Wat schuurt? Algemeen wordt erkend dat de twee jaar Internationale Schakelklas voor de meeste jonge vluchtelingen (tot 18 jaar) te kort is om hun taalachterstand in te lopen. De entree-opleiding van het MBO heeft voor veel jonge vluchtelingen van 18 jaar en ouder een te laag niveau. Taal is cruciaal voor de jongeren om hun weg te vinden in deze maatschappij. Als dat niet goed gaat kunnen ze wegglijden in werkloosheid, criminaliteit. De Internationale schakelklas heeft geen goede huisvesting, dat helpt ook niet. Ook blijkt de overstap van 18- naar 18+ ingewikkeld te zijn, ondanks de coaches die goed werk doen op dit gebied.

Wat kan beter? De gemeente wordt opgeroepen om meer geld vrij te maken om deze jongeren adequater te ondersteunen.

Stichting Op-nieuw (Remy van der Helm en Hans van der Burgh) is een opleidingscentrum dat vroegtijdige schoolverlaters, werkeloze jongeren en jongeren met een verstandelijke beperking kansen wil bieden en hen opleidt tot fietsenmaker. Daarna kunnen zij doorstromen naar regulier werk.

Wat gaat goed? Jongeren blijken ontzettend veerkrachtig en kunnen met een juist steuntje in de rug groeien.

Wat schuurt? Er is te weinig specifiek aanbod voor bovenstaande doelgroepen. Regelgeving werkt beperkend als het gaat om starten / continueren van initiatieven.

Wat kan beter? Men zou heel graag willen samenwerken met de gemeente. Scholen zouden meer preventief kunnen werken (vroeg-signalering, meer het gesprek met de leerling voeren, aandacht voor pesten en multi-probleem gezinnen). Tijd en ruimte is hierbij een knelpunt voor de scholen.

School's Cool (Toos Thoolen en Dick Stammes) is een mentororganisatie die leerlingen van 11 t/m 18 jaar ondersteunt in drie verschillende programma's: XS, SsC en XL. Doel van het project is het voorkomen van schooluitval en het vergroten van de kansen van leerlingen in groep 8 van de basisschool tot en met het voortgezet onderwijs.

Wat gaat goed? De inzet van vrijwilligers bij de kinderen thuis, elke week 1 tot 1,5 uur, levert positieve resultaten op. Een financiële bijdrage van de ouders wordt op prijs gesteld maar is niet verplicht.

Wat schuurt? Helaas maar 40% van de vraag kan worden gehonoreerd door een tekort aan vrijwilligers. Niet alle scholen verwijzen actief door. De meeste kinderen komen uit gezinnen die minder draagkrachtig zijn, School's cool wil niet stigmatiserend werken en presenteert zich dan ook vanuit een positief perspectief.

Wat kan beter? Minder kinderen die opgroeien in armoede, meer structurele ondersteuning vanuit de gemeente. Meer mogelijkheden binnen het onderwijs, zodat School's cool uiteindelijk niet meer nodig is. Meer vrijwilligers en ruimere toegang tot ondersteuning.

Na de sessies volgt er een plenaire terugkoppeling waarbij wordt aangegeven dat men de sessies heeft ervaren als interessant, geanimeerd, mooi, informatief, hoopgevend, zinnig maar ook lastig omdat men graag nog meer tijd had willen hebben om verhalen te vertellen.

Slotwoord

Emma van Sandick laat weten blij te zijn met de opbrengst van deze avond voor de adviesraad en is positief over het feit dat men deze avond zo actief met elkaar in gesprek is gegaan. Dit wordt bevestigd door het publiek.

De avond maakt een aantal zaken duidelijk:

Inzetten op preventie heeft zin, dat laten genoemde initiatieven ook zien. Structureel inzetten op preventie is nog effectiever. Door het bieden van tijd en aandacht, door vroegtijdige begeleiding en ondersteuning kunnen jongeren zich ontplooien en kan voorkomen worden dat ze achterop raken of hun weg niet vinden in de maatschappij.

Het is daarom goed om te zien hoe Delftenaren, jong en oud, voor en met elkaar aan de slag gaan. De uitdaging voor de komende tijd is: elkaar vinden, weten wat er in de stad mogelijk is, welke initiatieven er zijn. En hoe burgers, organisaties en gemeente kunnen samenwerken en elkaar kunnen ondersteunen en versterken zodat Delft een stad is waar voor iedereen kansen zijn om mee te doen: 100.000 inwoners , één stad!